

Sygn. akt II CNP 22/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 lipca 2019 r.,

skargi P. M.

o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 3 marca 2017 r., sygn. akt II Ca (...), wydanego

w sprawie z powództwa P. M.

przeciwko I. Spółce Akcyjnej

w W.

o zapłatę,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację powoda P. M. od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 25 kwietnia 2016 r., którym zasądzone na jego rzecz kwotę 369 zł, jednocześnie oddalając powództwo w zakresie w jakim dochodził odszkodowania za poniesione koszty naprawy uszkodzonego pojazdu od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody.

Od wyroku tego powód w dniu 4 marca 2019 r., wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia zarzucając, że narusza on art. 6 k.c. przez jego błędną wykładnię skutkującą nieuzasadnionym przyjęciem że na powodzie spoczywał ciężar dowodu w zakresie ustalenia wartości szkody, art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 363 § 1 k.c. przez błędną wykładnię skutkującą przyjęciem, że rzeczywista naprawa przez powoda jego pojazdu po jego uszkodzeniu wpływa na zakres odpowiedzialności pozwanego oraz, iż zdarzenie zaistniałe po dniu powstania szkody takie jak przedmiotowa naprawa ma wpływ na wysokość wymagalnego roszczenia w stosunku do pozwanego, art. 436 § 2 k.c. w zw. z art. 415 k.c., art. 822 k.c. oraz art. 19 ust. 1 i art. 34 ustawy z dnia 22 maja 2003 r., o ubezpieczeniach obowiązkowych, ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2018, poz. 473 - dalej jako u.u.o.), przez ich błędną wykładnię skutkującą odmową przyznania na rzecz powoda odszkodowania za uszkodzenie jego pojazdu w sytuacji wykazania przez niego przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego co do zasady i co do wysokości, art. 233 § 1 k.p.c. przez nieuzasadnione przyjęcie, że powód nie wykazał szkody powstałej w pojeździe oraz, że do ustalenia wartości należnego powodowi odszkodowania konieczne było wykazanie przez niego wartości jego pojazdu w stanie przed i po powstaniu szkody.

Skarżący wniósł zatem o stwierdzenie, że wyrok jest niezgodny z art. 363 § 1 k.c., art. 415 k.c., art. 822 k.c., art. 19 ust. 1 i art. 34 u.u.o., art. 232 k.p.c. oraz 233 § 1 k.p.c. Wskazał, że uchylenie zaskarżonego wyroku w drodze

przysługujących mu środków prawnych nie było i nie jest możliwe z uwagi na zbyt niską wartość przedmiotu zaskarżenia nie przysługiwała mu bowiem od niego skarga kasacyjna, a zarzuty przeciwko orzeczeniu nie mieszczą się w podstawach skargi o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, którego celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.). Ma ona charakter subsydiarny, co wiąże się z założeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w związku z wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądu stanowi *ultima ratio*, która może aktualizować się tylko wtedy, gdy strona uczyni wszystko, co możliwe aby nie dopuścić do powstania szkody, co w szczególności odnosi się do skorzystania z wszystkich prawem przewidzianych środków prawnych, mogących wyeliminować z obrotu prawnego wadliwe orzeczenie.

Z art. 424¹ § 1 k.p.c. wynika, że jedną z przesłanek dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wyczerpanie przez skarżącego wszystkich stawianych do dyspozycji przez system prawny mechanizmów (środków prawnych) umożliwiających korektę niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia przez jego zmianę bądź uchylenie. Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać m.in. wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego takie ujęcie tego warunku skargi oznacza, że skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia analizy prawnej przepisów dotyczących środków zaskarżenia, których zastosowanie - w odniesieniu do zaskarżonego orzeczenia - jest niedopuszczalne lub z innych przyczyn na pewno nie mogłoby odnieść skutku (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2017 r., III CNP 21/17, nie publ., z dnia 17 maja 2005 r., I CNP 5/05, OSNC 2006, nr 1,

poz. 17, z dnia 13 grudnia 2005 r., I CNP 28/05, nie publ., z dnia 16 grudnia 2005 r., I CNP 37/05, nie publ., i z dnia 18 stycznia 2006r., III CNP 1/06, nie publ.). Podkreślić należy, że braki w zakresie wymagań konstrukcyjnych, do których należy nie zachowanie warunku, o którym mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., nie podlegają uzupełnieniu, a skarga dotknięta taką wadą podlega odrzuceniu *a limine*.

Skarga powoda nie spełnia tego warunku, ogranicza się bowiem do wykazania, że skarżący nie mógł skorzystać ze skargi kasacyjnej i skargi o wznowienie postępowania. Powód wnosząc skargę 4 marca 2019 r. przeoczył, że z dniem 3 kwietnia 2018 r.- po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5, ze zm. - dalej: „u.s.n.”) do polskiego systemu prawnego wprowadzono skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub w których doszło do oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ustawodawca nie ustalił żadnych zasad mających służyć powiązaniu tego kolejnego nadzwyczajnego środka prawnego z systemem środków funkcjonujących w systemie prawnym przed jego wprowadzeniem. Z art. 115 u.s.n. wynika jedynie, że skarga nadzwyczajna może być wniesiona także od orzeczeń, które uprawomocniły się - tak jak w rozpoznawanym przypadku - przed wejściem w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w terminie trzech lat od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Zważywszy, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w zw. z art. 95 u.s.n. (z wyjątkiem, o którym mowa w art. 89§4 u.s.n.) - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do jego uchylenia i orzeczenia na nowo, co do istoty sprawy, a więc do eliminacji „szkody judykacyjnej”, nie może być wątpliwości, że skarżący wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia po dniu 3 kwietnia 2018 r., celem spełnienia wymogu z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej.

Przesłanka dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem, zgodnie z którą „zmiana lub uchylenie tego wyroku (...) nie było i nie jest możliwe” jest uzasadniona interesem publicznym, któremu odpowiada założenie, że pierwszeństwo przed ewentualną odpowiedzialnością Skarbu Państwa za niezgodne z prawem prawomocne orzeczenie musi mieć procesowa możliwość usunięcia źródła szkody tj. zmiany lub uchylecia tego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121, z dnia 12 października 2018 r., IV CNP 38/18, nie publ., z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 17/18, nie publ., i z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ.). Oznacza to, że pierwszeństwo przed skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem ma skarga nadzwyczajna i wykluczyć należy możliwość alternatywnego czy kumulatywnego ich stosowania w zależności od wyboru skarżącego.

Oceny tej nie zmienia okoliczność, że do wniesienia skargi nadzwyczajnej uprawnione są jedynie podmioty określone w art. 89 § 2 w zw. z art. 115 § 1 a u.s.n., skoro strona może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie. Dopiero negatywna ocena tego podmiotu będzie wywoływać niemożność uchylecia lub zmiany prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej i otwierać drogę do żądania stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem. Zwrócenie się do uprawnionego podmiotu o złożenie skargi nadzwyczajnej wyczerpie powinność strony wykorzystania wszystkich dostępnych instrumentów prawnych mających na celu wzruszenie wadliwego, w jej ocenie orzeczenia (por. m.in. nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18, z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 15/18, nie publ., z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 8/19, i z dnia 24 kwietnia 2019 r., IV CNP 8/18).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

jw